

Warszawa, dnia 3 listopada 2020 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

elektronicznie do członków Zespołu

Sprawozdanie
z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 28 września 2020 r.

*Posiedzenie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej
umożliwiających porozumiewanie się na odległość*

W dniu 28 września 2020 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”), który przewodniczył spotkaniu (dalej: Przewodniczący, Pełnomocnik). Przewodniczący poinformował, że z uwagi na dalsze obowiązywanie obostrzeń związanych z pandemią, również to posiedzenie zostało zorganizowane w formie zdalnej. Na wstępie Pełnomocnik poinformował również zebranych, że *Raport z wykonywania wyroków ETPCz przez Polskę za 2019 r.*, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 maja 2020 r., został, pomimo ograniczeń budżetowych, wydany przez MSZ w formie książkowej. Publikacja zostanie przesłana do członków Zespołu.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika

1. Informacja o skargach zakomunikowanych stronie polskiej w III kwartale 2020 r.

Pełnomocnik poinformował, że w III kwartale 2020 r. Trybunał zakomunikował łącznie 18 spraw, w tym sprawy kilkunastu skarżących dotyczące prawa do poszanowania życia prywatnego/rodzinnego - prawa osób LGBT (różne aspekty), a także sprawę złożoną do Trybunału przez sędziego I. Tuleyę dotyczącą prowadzonych wobec niego postępowań dyscyplinarnych, czy sprawę dotyczącą zakazu wstępu do Sejmu.

Ze spraw zakomunikowanych przez Trybunał w tym okresie, zasługujących na szczególną uwagę Pełnomocnik wymienił:

- *Tuleya p. Polsce* (skarga nr 21181/19) –na podstawie art. 8 Konwencji skarżący zarzuca, że jego prawo do poszanowania życia prywatnego zostało naruszone. Zarzuca, że jego reputacja jako sędziego została naruszona w wyniku przeprowadzenia siedmiu postępowań

dyscyplinarnych. Postępowanie to podważa również autorytet wymiaru sprawiedliwości. Skarżący zarzuca, że sposób prowadzenia postępowania dyscyplinarnego był nieproporcjonalny do wydarzeń, których dotyczyło postępowanie. Kwestionowane postępowanie poddało w wątpliwość kompetencje zawodowe skarżącego jako sędziego, a także jego obiektywność i niezależność. Skarżący ponadto zarzuca, że ingerencja w jego prawa nie została dokonana „zgodnie z prawem”, ponieważ prawo krajowe nie zapewniało gwarancji proceduralnych przeciwko arbitralnym działaniom organów dyscyplinarnych;

- *Pająk i inni p. Polsce* (skarga nr 25226/18) – skarga dotycząca zmian w przepisach dotyczących wieku emerytalnego sędziów. Pełnomocnik przypomniał, że w 2020 r. Trybunał zakomunikował już 8 innych skarg, pochodzących od 11 skarżących, związanych z różnymi aspektami reformy wymiaru sprawiedliwości;
- 7 skarg dotyczących kilkunastu skarżących zawierających – zarzuty naruszenia art. 8 i 14 Konwencji dotyczące prawa do poszanowania życia prywatnego/rodzinnego - praw osób LGBT (w tym m.in. odmowa zarejestrowania zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci, dyskryminacja osób LGBT przy zawieraniu umowy ubezpieczenia oraz w kwestiach podatku od spadków i darowizn, sprawa dotycząca odmowy wystawienia zaświadczenia o zdolności do zawarcia małżeństwa osób LGBT czy odmowy zmiany nazwiska na nazwisko partnera tej samej płci (skargi *Handzlik-Rosuł i Rosuł p. Polsce*, *Starska p. Polsce*, *Przybyszewska p. Polsce* i 9 innych skarg, *Meszkes p. Polsce*, *Grochulski p. Polsce*, *Formela p. Polsce*, *Szypuła p. Polsce* i 1 inna skarga);
- *Drozd Paweł and Dagmara p. Polsce* - art. 10 i 11 Konwencji – sprawa dotycząca zakazu wstępu do Sejmu RP;
- *Stowarzyszenie Osób Narodowości Śląskiej w Likwidacji p. Polsce* obejmująca zarzut naruszenia art. 11 Konwencji (rozwiązanie i likwidacja stowarzyszenia);
- sprawy dotyczące zwrotu obniżki ceny wykupu mieszkania komunalnego oraz sprawy post-pilotażowe dotyczące przewlekłości postępowania oraz obejmujące zarzut przewlekłego tymczasowego aresztu.

2. Informacja o orzeczeniach Trybunału wydanych w III kwartale 2020 r. oraz stanie wykonywania spraw;

Następnie Pełnomocnik poinformował, że w okresie od lipca 2020 r. do 27 września 2020 r. w sprawach polskich Trybunał wydał łącznie 10 orzeczeń, w tym: 5 wyroków stwierdzających naruszenie (w tym 1 wyrok stwierdzający naruszenie w stosunku do jednego z zarzutów i nie stwierdzający naruszenia w stosunku do drugiego z zarzutów), 1 wyrok dotyczący odszkodowania na podst. art. 41 Konwencji, 3 decyzje o niedopuszczalności z uwagi na oczywistą bezzasadność (w tym 1 również częściowo skreślająca skargę z powodów formalnych), 1 decyzję zatwierdzającą deklarację jednostronną.

Z kolei liczba orzeczeń uznanych za wykonane w 2020 r. wynosi 27 (w tym 9 wyroków / 18 decyzji zatwierdzających ugodę). Natomiast liczba orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów RE wynosi 90 (77 wyroków / 13 decyzji zatwierdzających ugodę).

Rodzaj spraw znajdujących się w wykonywaniu nie zmienił się i nadal najwięcej orzeczeń pozostających w procedurze wykonania dotyczy przewlekłości postępowań – zarówno sądowych (cywilnych i karnych), jak i administracyjnych i sądowno-administracyjnych głównie wyroków, ale i decyzji zatwierdzających ugody, zawartych w sprawach objętych pilotażem, w których zostały zawarte też zobowiązania natury ogólnej.

3. Informacja o posiedzeniach grup roboczych Zespołu w III kwartale 2020 r.

W III kwartale 2020 r. odbyły się łącznie 4 posiedzenia grup roboczych Zespołu ds. ETPCz w sprawach *Milka p. Polsce* i *Dejnek p. Polsce*, *K.J. p. Polsce*, *G.N. p. Polsce*, *Oller Kamińska p. Polsce* oraz *Solska i Rybicka p. Polsce*, a także *M.K. i inni. p. Polsce*.

- *Posiedzenie w dniu 21 lipca 2020 r. dotyczące wyroków Milka p. Polsce i Dejnek p. Polsce, K.J. p. Polsce, G.N. p. Polsce, Oller Kamińska p. Polsce oraz Solska i Rybicka p. Polsce.*

Wyroki w sprawach *Milka p. Polsce* (skarga nr 14322/12) oraz *Dejnek p. Polsce* (skarga nr 9635/13) dotyczą naruszenia art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego) z uwagi na nieuzasadnione kontrole osobiste osadzonych. Celem posiedzenia grupy roboczej w tych sprawach było omówienie kwestii, która nadal budzi poważne zastrzeżenia Dep. Wykonywania Wyroków, tj. kwestii braku każdorazowego przedstawiania szczegółowego uzasadnienia przeprowadzenia kontroli osobistej zatrzymanemu/osadzonemu w związku z konkretnym zachowaniem.

Grupa spraw *K.J. p. Polsce* (skarga nr 30813/14), *G.N. p. Polsce* (skarga nr 2171/14), *Oller Kamińska p. Polsce* (skarga nr 28481/12) dotyczy naruszenia art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia rodzinnego) z uwagi na sposób interpretacji Konwencji Haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę i/lub nadmierny czas trwania postępowań krajowych o wydanie dziecka prowadzonych na podstawie tej Konwencji. Celem spotkania było omówienie uwag przekazanych przez DWW do zaktualizowanego raportu z wykonywania tej grupy spraw, przekazanego DWW przez rząd w dniu 8 kwietnia 2020 r., uwzględniającego wejście w życie ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych. Na posiedzeniu grupy roboczej ustalono, że Min. Sprawiedliwości uzupełni dane statyczne dotyczące postępowań prowadzonych na podstawie ustawy o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych wraz z ich pogłębioną analizą pod kątem funkcjonowania przepisów ustawy.

Wyrok w sprawie *Solska i Rybicka p. Polsce* (skarga nr 30491/17) dotyczy naruszenia prawa skarżących do życia rodzinnego i prywatnego (art. 8 Konwencji) w związku z ekshumacją zwłok ich mężów zmarłych w katastrofie smoleńskiej, przeprowadzonych bez ich zgody oraz bez możliwości odwołania się od zarządzenia prokuratora. Celem spotkania było omówienie stanu realizacji ww. wyroku.

Na marginesie posiedzenia tej grupy roboczej zwrócono również uwagę na wyrok w sprawie *Grabowski p. Polsce* (skarga nr 57722/12, wyrok z dnia 30 czerwca 2015 r.), w którym do wykonania pozostają środki generalne. W listopadzie 2019 r. dyskontynuacji uległy prace nad senackim projektem nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, nie został też ukończony proces legislacyjny dotyczący opracowanego przez MS projektu ustawy o nieletnich.

- *Posiedzenia w dniach 12 sierpnia, 24 sierpnia oraz 17 września 2020 r. dotyczące wyroku M.K. i inni p. Polsce (skargi nr 40503/17, 42902/17, 43643/17)*

Sprawa *M.K. i inni p. Polsce* dotyczy decyzji odmownych wydanych przez polską straż graniczną na przejściu granicznym z Białorusią dotyczących wjazdu na terytorium Polski przez cudzoziemców pochodzenia czeczeńskiego. W wyroku z dnia 23 lipca 2020 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł jednogłośnie, że doszło do: naruszenia Artykułu 3 Konwencji (zakaz tortur lub niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), Artykułu 4 Protokołu nr 4 do Konwencji (zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców) oraz Artykułu 13 Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego) w związku z Artykułem 3 Konwencji i Artykułem 4 Protokołu nr 4 do Konwencji. Ponadto Trybunał stwierdził również jednogłośnie, że Polska naruszyła swoje zobowiązania wynikające z Artykułu 34 (prawo do skargi indywidualnej) Konwencji z uwagi na niewykonanie środków tymczasowych. Wyrok nie jest

ostateczny. Przedmiotem posiedzeń grupy roboczej Zespołu była kwestia złożenia wniosku o przekazania sprawy do Wielkiej Izby Trybunału. W posiedzeniach uczestniczyli przedstawiciele MSWIA/KGSG oraz MSZ. Wniosek o przekazanie sprawy do wielkiej Izby Trybunału został złożony w Trybunale w dniu 23 października 2020 r.

4. Informacja na temat posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków Trybunału w dniach 1-3 września 2020 r.

Pełnomocnik poinformował, że w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków Trybunału, które odbyło się w dniach 1-3 września 2020 r. w Strasburgu, znalazła się 1 grupa polskich spraw, która została poddana debacie na forum Komitetu Ministrów – była to grupa *Beller p. Polsce*, dotycząca problemu przewlekłości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych. Rząd przekazał Komitetowi Ministrów zaktualizowany plan działań w tej grupie spraw w dniu 8 czerwca 2020 r. Pełnomocnik przypomniał, że informacja na temat stanu wykonywania tej grupy sprawy była również przedmiotem poprzedniego posiedzenia Zespołu ds. Trybunału w czerwcu 2020 r.

W swojej decyzji Komitet Ministrów odnotował informację wskazującą, że zmiany wprowadzone w ostatnich latach w ustawie o postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz w Kodeksie postępowania administracyjnego są stosowane w praktyce i z zadowoleniem przyjął fakt, że w 2/3 swoich orzeczeń Naczelny Sąd Administracyjny decyduje teraz co do meritum, unikając w ten sposób przekazywania spraw do ponownego rozpoznania. Komitet odnotował jednak z zaniepokojeniem, że pomimo szerokiego zakresu reform legislacyjnych i stosowania nowych zasad w praktyce, rośnie zarówno liczba skarg na bezczynność i przewlekłość postępowań przed organami administracyjnymi kierowanych do sądów administracyjnych, jak również liczba skarg rozpoznanych.

Mając to na uwadze Komitet zachęcił władze do sfinalizowania oceny skutków zmian wprowadzonych w Kodeksie postępowania administracyjnego, zaplanowanych na 2020 r. i przedstawienia Komitetowi kompleksowej oceny praktycznego wpływu już wprowadzonych środków. Komitet zachęcił także władze do przekazania wyjaśnień co do przyczyn wzrostu liczby skarg na bezczynność i przewlekłość postępowań przed organami administracyjnymi oraz zaległości w sprawach przed sądami administracyjnymi i Naczelnym Sądem Administracyjnym. Ponadto Komitet odnotował z zaniepokojeniem informację, że istniejące środki odwoławcze nie przewidują możliwości uwzględnienia długości postępowań przed organami administracyjnymi przy ocenie całkowitej długości postępowań administracyjnych i w związku z tym zwrócił się do władz o zastanowienie się, jak dostosować praktykę krajową do wymogów orzecznictwa Trybunału w tej sprawie oraz o poinformowanie Komitetu o środkach podjętych w tym celu.

Jednocześnie Komitet postanowił zamknąć trzy sprawy w tej grupie spraw, w których dalsze środki indywidualne nie są już wymagane (sprawy *Bukowski i inni p. Polsce*, *Lorenc p. Polsce* oraz *Kościół Chrześcijan Baptystów we Wrocławiu p. Polsce*). Obecnie w tej grupie spraw znajduje się 15 wyroków Trybunału.

Decyzja przyjęta w tej grupie spraw jest dostępna publicznie na stronie KM oraz w bazie orzeczeń znajdujących się w procesie wykonywania HUDOC-EXEC

III. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału

- 1. Informacja nt. postępu w realizacji wyroków *Stasik p. Polsce*, *Malec p. Polsce* i *Brunner p. Polsce* dot. braku skutecznego wykonywania orzeczeń sądowych odnośnie do kontaktów z małoletnimi dziećmi - referuje: Ministerstwo Sprawiedliwości**

Przedstawiciel MS przypomniał, że sprawy *Stasik p. Polsce* i *Malec p. Polsce* dotyczą naruszenia art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia rodzinnego) w zakresie braku efektywności władz krajowych w egzekwowaniu ustalonych przez sąd kontaktów z dzieckiem. W dniu 9 lipca 2020 r. Trybunał wydał wyrok w sprawie *Brunner p. Polsce* (skarga nr 71021/13). W wyroku tym Trybunał stwierdził, że w przypadku skarżącego władze nie podjęły praktycznych kroków, które, po pierwsze, zachęciłyby strony do współpracy przy egzekwowaniu ustaleń dotyczących kontaktów, a po drugie, zapewniłyby konkretną i odpowiednią pomoc ze strony właściwych organów państwowych odpowiadającą potrzebom rodziców pozostających w separacji i ich małoletniego dziecka.

Następnie przedstawiciel MS przedstawił informacje o środkach podjętych przez resort w celu wykonania ww. orzeczeń. W sprawach *Malec* i *Stasik* w 2016 r. oraz 2019 r. przekazywane były raporty z wykonania wyroków. MS na bieżąco monitoruje ich wykonanie. Przedstawiono dane statystyczne dotyczące m.in. spraw z zakresu wykonywania orzeczeń w przedmiocie kontaktów z dzieckiem na podstawie art. 598¹⁵ k.p.c. – w I półroczu 2019 r. wykazano w tej kategorii 939 spraw. W I półroczu 2019 r. w kategorii spraw z art. 598⁶⁻¹² k.p.c. (wykonanie orzeczeń o przymusowe odebranie) wykazano 60 spraw, natomiast z art. 598¹³ k.p.c. (wypadki nagłe) – 30 spraw. Dane za II półrocze 2019 r. są obecnie analizowane. Z uwagi na fakt, że dane statystyczne są gromadzone w systemie półrocznym, dane za 2020 r. będą dostępne w terminie późniejszym.

Podkreślono także, że z analizy praktycznych skutków nowelizacji k.p.c., przeprowadzonej w 2011 r. w kontekście skuteczności wykonywania kontaktów z małoletnimi, wynika, że nadal główną przyczyną opóźniania postępowań w tych sprawach nie jest opieszałość sądów, a zachowania uczestników tych postępowań (działania polegające na wielokrotnym składaniu różnego rodzaju wniosków w postępowaniu, korzystanie z przysługujących środków odwoławczych od każdego incydentalnego postanowienia, ukrywanie siebie i dziecka, niedopuszczanie do kontaktów pod pretekstem niedyspozycji dziecka, itp.).

Zwrócono również uwagę na zmiany wprowadzone ustawą z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa UE i umów międzynarodowych, a w szczególności na art. 598^{11a} k.p.c., który pozwala na wydanie przez sąd, na wniosek kuratora sądowego, postanowienia o przeszukaniu pomieszczeń i innych miejsc przez policję, jeśli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że osoba podlegająca przymusowemu odebraniu tam się znajduje.

Ponadto poinformowano o prowadzonych przez Sejm RP VIII kadencji pracach nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (druki 3254 i 3254-A). Projekt ten miał na celu wprowadzenie rozwiniętych mechanizmów wzmacniających wykonywanie orzeczeń regulujących kontakty z dzieckiem, wzmocnienie ochrony praw małoletniego dziecka (w szczególności prawa do utrzymywania kontaktów z dzieckiem lub sprawowania nad nim pieczy). Przewidywał on również instytucję pieczy naprzemiennej. Miał także wprowadzić nowy typ przestępstwa i tym samym karalność za uchylenie się od orzeczenia sądu nakazującego odebranie dziecka. Autopoprawką z dnia 9 kwietnia 2019 r. usunięta została propozycja tych zmian i przepisy o pieczy naprzemiennej. Proces legislacyjny związany z ww. projektem został zakończony z uwagi na zasadę dyskontynuacji. Obecnie projekt został przeanalizowany, zmodyfikowany i uzupełniony, jednak nowelizacja nie przewiduje rozwiązań z zakresu pieczy naprzemiennej.

W kontekście nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przedstawiciel Biura RPO zadał pytanie, jakie regulacje są przewidziane w nowym projekcie. Przedstawiciel MS poinformował, że są to regulacje mogące przyczynić się do wzmocnienia wykonywania kontaktów.

2. Informacja nt. postępu w realizacji wyroku w sprawie *Olewnik-Cieplińska i Olewnik p. Polsce* - referują: Ministerstwo Sprawiedliwości, Prokuratura Krajowa i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji/Komenda Główna Policji

Sprawa *Olewnik-Cieplińska i Olewnik p. Polsce* dotyczyła porwania i morderstwa Krzysztofa Olewnika. W swoim wyroku z dnia 5 września 2019 r. Trybunał jednogłośnie stwierdził, że doszło do naruszenia art. 2 Konwencji, gwarantującego prawo do życia, z uwagi na niewywiązanie się przez państwo z obowiązku ochrony życia Krzysztofa Olewnika (aspekt materialny naruszenia) oraz z uwagi na brak przeprowadzenia skutecznego śledztwa w sprawie (aspekt proceduralny naruszenia).

Przedstawiciel MS przedstawił stan faktyczny sprawy oraz uzasadnienie wyroku Trybunału, a także informację o podjętych przez MS w ramach wykonywania wyroku działaniach upowszechniających i uświadamiających.

Przedstawiciele PK przedstawili informacje o działaniach podjętych przez jednostki organizacyjne prokuratury w ramach wykonywania wyroku z zakresu środków indywidualnych i generalnych. W szczególności w zakresie działań nakierowanych na zagwarantowanie skutecznej reakcji na przestępstwa uprowadzenia dla okupu poinformowano, że obecnie koordynacja postępowań przygotowawczych dotyczących przestępstw uprowadzenia dla okupu prowadzonych w wydziałach zamiejscowych leży w gestii Departamentu ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji PK. Komórka ta monitoruje postępowania przygotowawcze prowadzone w innych jednostkach organizacyjnych prokuratury. Wszystkie jednostki prokuratury zobligowane są do przekazywania informacji od wszczęcia postępowania do jego prawomocnego zakończenia. Gromadzone są dane ilościowe dotyczące m.in. liczby osób podejrzanych, oskarżonych, stosowanych środków zapobiegawczych. Wyjaśniono również, że trwające nadal postępowania w sprawie zabójstwa K. Olewnika nie są postępowaniami głównymi w sprawie (które były przedmiotem rozpoznania Trybunału), a dotyczą wielu wątków dodatkowych w sprawie.

Przedstawiciel KGP również przedstawił liczne działania, które na przestrzeni lat zostały podjęte przez Policję w zakresie środków generalnych.

IV. Pozostałe informacje i ogłoszenia

W tym punkcie Pełnomocnik poinformował, że trwa procedura w zakresie wyłonienia nowego sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z ramienia Polski i przedstawił zasady tego postępowania.

Pełnomocnik poinformował, że MSZ dokonał tłumaczenia na język polski Zalecenia CM/Rec(2019)6 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie rozwoju instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich, przyjętego przez Komitet Ministrów w dniu 16 października 2019 roku na 1357 posiedzeniu Komitetu Zastępców Ministrów. Zalecenie to zostanie umieszczone na stronie internetowej skąd będzie je można pobrać.

Jan Sobczak
Pełnomocnik Ministra